

דגל בר' רובוביץ

כך השיגה הקנוניה, ביוזמתה של חרות, את האבסורד המושלם. אם תישאר כתוקפה כמו שהיא, הרי במשך ששת השבועות הבאים יוכלו רק סיעות הקואליציה להגיש הצעות לסדר-היום — ואילו האופוזיציה כולה, ובכלל זה חרות עצמה, תישאר סתומת-פה. והרי כל הצעה של ח"כ קואליציוני היא מבויימת, בתיאום עם הממשלה. אם קיווה משהו כי הגבלת הזכות להגיש הצעות לסדר-היום תביא, לפחות, למיבהר קפדני מצד המציעים עצמם — טעה. דווקא השבוע הצטיינו כמה סיעות בהגשת הצעות אהלויות במיוחד — אם מבחינת הנושא, אם מבחינת ההגשה. אנחנו, מצינו, הסקנו את המסקנה היחידה שיכולנו להסיק: כדי למנוע את סתימת פינו, "עלינו" על ההצעות של סיעות אחרות. כלומר: השתמשנו בכל הטכסיסים הפרלמנטאריים האפשריים כדי להביע את דעתנו מעל הדוכן, תוך דיון בהצעות של אחרים. עשינו זאת, בדרך כלל, על-ידי הנמקת "הימנעות" — כי סיעה הנמנעת מהצבעה, יכולה להרצות בקצרה את נימוקיה. באותה שיטה נקטה גם רפ"י.

התוצאה: נשאנו השבוע שישה נאומים מעל הדוכן, יותר מאשר בכל שבוע קודם, ופי שלוש יותר מכל ח"כ אחר, מהם היו נאומים קצוצים, של שתיים-שלוש דקות כל אחד. נימדה לי שבנאומי-כיס אלה הספקנו להגיד לא מעט.

פניה במקום יומה

הזרמנות הראשונה באה כתוצאה מהצעה לסדר-היום של חרות על ביקור ה-11 אמריקאים בכור דימונה. צורת-ההגשה של חרות היתה עלובה, ותשובת ראש-הממשלה היתה מתחמקת. כשקם שמעון פרס (בגדר "הנמקת הימנעות") לדבר, חשבנו שעתה תבוא ההתקפה המוחצת — אך פרס דיבר רק על עצמו, ועסק בעניינים קטנוניים שבינו לבין אבא אבן. הוא לא תקף את הביקור — ומסתבר כי אינו יכול, כי גם בזמנו היו ביקור רים כאלה.

בכל הוויכוח העלוב הזה, על אחד הנושאים הגורליים של המדינה, השמענו אנחנו את הנימה העקרונית היחידה (מלבד רק"ח, שנקטה בעמדתה הידועה, מיקונים לא דיבר כלל). הנה הנאום המאולתר כולו:

אבנרי: כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מס' כים לדבר כל קודמי בדבר אחד, והוא: סודיות הביקור מטילה צל כבד על סדר-השלטון במדינה. יש מקום לשאלה: בפני מי היתה הסודיות הזאת — בפני העולם, בפני אויבים פוטנציאליים, או בפני תושבי ישראל, ה' עיתונות והכנסת?

אבל לא זה העיקר. העיקר בכל הפרשה הזאת הוא, שממשלת ישראל נכנעת, במקום לזום; שהיא עושה תחת לחץ דברים אשר יכלו לשמש נושא לתנופה

מדינית גדולה, אילו נעשו ביוזמתנו, ובצורה התואמת את האינטרס שלנו. לא יכול היה להיות ספק לשום ברידעת — אולי מלבד הנואם שקדם לי, ח"כ שמעון פרס — שבשטח הגרעיני לא יתחל העולם בשיווי-נפש במה שאנחנו עו' שים, או לא עושים. ואם זה היה ברור מראש — אני שואל: למה לא יזמנו אנחנו מיבצע מדיני גדול? למה לא הצענו לעולם הערבי במישור, בלי מתווכים, פירוז אטומי של המרחב? ואיני מתכוון לפירוז הצהרתי, וגם לא לפירוז עיוור. אני מתכוון לפירוז שיש לו עניינים, עם ערובות ועם פיקוח הדדי.

יש מעט מאוד מישורים בהם יכולה ישראל לשכנע את הצד השני לבוא עימה בהידברות ישירה. זהו אחד הנושאים המעטים האלה.

העולם הערבי זאג, ודואג, ואף מבטא את דאגתו, לגבי מה שישראל עושה, או אינה עושה, או עלולה לעשות, בשטח הגרעיני. את הדאגה הזאת אפשר היה להפוך למנוף מדיני גדול, כדי להגיע, בפעם הראשונה, להידברות ישירה עם ארצות-ערב!

"החלטה" או "קנוניה"

מייך לאחר מכן ונה הכנסת בהצעה של מרדכי ביבי מהמערך, בעניין רכוש היהודים שנשאר בארצות-ערב. ביבי רצה שהממשלה תשלם בעד רכוש זה, ותשתמש לצורך זה ברכוש הפליטים הערביים שנשאר בישראל.

היתה זאת דוגמה של הצעה "מוזמנת" — כלומר, הממשלה היתה מעוניינת בה, ואף הציעה להעבירה לוועדה. הוויכוח לא היה אלא דרישה מוכר-מראש בין אנשי המערך (ביבי והשר אבא אבן) — ואיש מאיתנו לא יכול היה להתערב, אלא בצורה של הנמקת הימנעות. עשה זאת מרדכי בן-פורת, איש רפ"י, שהוועד כי הוא תומך בהצעת ביבי, ונמנע רק מפני שאחרת לא יכול היה לדבר, מכיוון שהקנוניה שללה ממנו אפשרות להגיש הצעה משלו על אותו נושא. גם אנחנו התחלנו בקודה זו, בנאום מאולתר קצרצר:

אורי אבנרי: גבירתי היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף בפנה מלא לדב' ריו של חבר-הכנסת בן-פורת, לאור הקנוניה הנמצאת עדיין בתוקפה.

היושב-ראש רכורה נצר: החלטה זו היתה החלטה של הכנסת!

אורי אבנרי: לא נכון, בהחלט לא נכון. זו היתה החלטה בלתי-חוקית של

ועדה, החלטה שלא הובאה מעולם לדיון במליאה, והיא בהחלט אינה חוקית. להחלטת ועדה-הכנסת קדמה קנוניה, היתה קנוניה של חרות ומפא"י, צריך להביא

דברים על נכונותם.

לגופו של עניין: היינו מצביעים ברצון בעד הצעת חבר-הכנסת ביבי, אנחנו סבו רים שממשלת ישראל חייבת לפצות את עולי ארצות המזרח, שהשאירו אחריהם רכוש. אולם איננו יכולים להסכים ליצירת קשר מלאכותי בין בעייה זו, שהיא בעייה בפני עצמה, לבין בעיית פליטי ערב. אלה הן שתי בעיות נפרדות לחלוטין, שנוגדו בצורה נפרדת.

זהו עול כלפי יהודי המזרח להשנות את בואם לישראל, שהיה בעיקרו תנועה של שאיפה לישראל, לתנועת הפליטים הערביים משטח המדינה, שהיתה בלחץ, מתוך אונס, בתוקף נסיבות המלחמה — ולא כאן המקום להיכנס לפירוט הדברים.

לכן אנחנו בעד אותו חלק של הצעה האומר שעל ממשלת ישראל לרשום את רכוש היהודים שנשאר בארצות-ערב, ולהתחיל בתשלום פיצויים לאותם יהודים, עד להסדר-שלום סופי, שבו בוודאי גם הדבר הזה יגיע לידי סידור. איננו סבורים שיש לקשר זאת באיזו צורה שהיא עם בעיית הפליטים. כי זה רק ידחה את ה' שלום, שבלעדיו לא תיפתר הבעייה הזאת. הבעייה תיפתר בבוא השלום.

סטאלג אגודת ישראל

פעמים אפשר לחשוב כי כמה מחבריה-הכנסת הנכבדים חולים בסטייה מיניית ה' קרוייה "נקרופיליה" — אהבת גופות המתים. כי אין שום פרופורציה לזמן שמקדישה הכנסת לענייני החיים, לבין הזמן המוקדש מזה כמה חודשים לניתוחי המתים.

בנושך כמה דקות דמתה הכנסת, השבוע — לכנסת; לביתם של 120 נבחרים, שאינם רובוטים להצבעות מפלגתיות, שיש להם דעות אישיות.

נחשו קרוב ל-80 חברי-כנסת, וזה עשה את הרושם כאילו עלה האולם על גדותיו. באו אפילו ח"כים נדירים כמו דויד בן-גוריון, מרדכי נמיר ונאהרון בקר, שאינם רגילים לכבד את האולם בנוכחותם היקרה.

על סדר-היום עמדו הצעות-החוק הפרטיות של פינחס רוזן ומרדכי בן-פורת לבחירתם האישית של ראשי עיריות, רוב הסיעות נתנו לחבריהן חופש-הצבעה — דבר בלתי-רגיל בהחלט.

יש כמה נימוקים טובים נגד הצעות-החוק. הן עלולות לחזק דיקטטורים מקומיים, כמו אבא חושי, מוחות קטנים עלולים לראות בכך צעד לקראת הנהגת בחירות אישיות לכנסת, שהן אסון בתנאי הארץ. אולם הנימוקים בעד הצעות-החוק עולים בהרבה על אלה. הסי' ברנו אותם כבר שבוע לפניכן, בדיון על משרד-הפנים:

אבנרי: ... עדיה צריכה, בסך הכל, לספל במינהל מקומי מובהק — ביוב, ניקוי רחובות, הנסטה וכיו. זהו תפקיד מינהלי — ועל כן אנו תומכים בכל לב בבחירות ראשי-ערים בבחירות אישיות ישירות.

לערים דרושים מנהלים טובים, לא נואמים ואדיאולוגים. מובן מאליו שיש להפ' ריז לחלוטין את בחירתם — גם מבחינת העיתוי — מן הבחירות הנערכות לכנסת.

כאשר באה ההצבעה, הכריעו רוב חבריה-הכנסת הכרעה אישית. המתח באולם הגיע לשיא. הח"כים סובכו את ראשיהם כדי לראות מי מצביע כיצד — דבר בלתי-רגיל אף הוא, שהיה בדרך כלל אין מה לראות — כל אחד מצביע לפי פקודת מפלגתו.

רוב אנשי מפא"י הצביעו בעד — אך מרדכי זר הירושלמי הצביע נגד. רוב אנשי אחרות-העבודה — נגד, אך גבי כהן נמנע. רוב הליברלים בעד — אך הנס קלינגהופר נגד. אנשי חרות התפלגו — אך לא לפי הפילוג הפנימי. שני היריבים, אריה בן-אליעזר ושמולא תמיר, הצביעו יחד בעד, מנחם בגין ויוחנן בדר נגד. כל הדתים נגד — אך אחדים מהם נמנעו על-ידי יציאה מן האולם. רפ"י ילע' הצביעו כולם בעד, מפ"ם וכל הקומוניסטים נגד. אני הצבעתי, כמובן, בעד.

היה לכך אפילו מזור. בניגוד לכל שאר העיתונות, דיווח כתב מעריב כי הצבעתי, יחד עם כל השמאל"ה נגד הצעות-החוק. מכיוון שישבתי בעת ההצבעה בשורה הראשונה, ומכיוון שההצבעה נערכה פעמיים ונמשכה שעה ארוכה — לא היה שום מקום לסעות. מה גם שהכרתי על עמדתנו שבוע מראש מעל הדוכן.

כתב מעריב הוא שונא מושבע של סיעתנו. כשאינו מתעלם מקיומה, הוא מנסה בכל כוחו לסווג אותה עם הקומוניסטים — כנראה מתוך דעה שסיווג זה ישנא אותנו על קוראי מעריב. (האמת היא, כמובן, שבכלל אי-אפשר לסווג אותנו — לא בצד השמאלי של המישור הקיים ולא בצידו הימני. אנחנו עומדים מחוצה לו. הצבעתנו אינה לפי "חזית", אלא על כל עניין לגופו. לפיכך אנחנו מצביעים עם גח"ל לעיתים לא פחות קרובות מאשר עם הקומוניסטים.)

אחרי מחאתנו, תיקן מעריב למחרת היום את הדיעה.

"ח"כ אחד יוצא-דופן..."

עובדה שאנחנו עומדים "בחוק", בבחינת 1 מול 119, בוטאה דווקא השבוע בי צורה ברורה מעל דוכן הכנסת, על-ידי דובר ממשלתי. היה זה בסיום הדיון על משרד-הפנים.

סגן שר-הפנים, ישראל בן-מאיר, אחד המוחות השנונים ביותר בכנסת, דיבר על המיש' אלה של דוברי כל המפלגות לחוקק חוק שיאסור על נבחרים עירוניים לעבור מסיצה אחת לשנייה ("כלנתריוס", על שם המועמד הירושלמי כלנתר).

בן-מאיר: ... אין אנחנו רוצים לעודד נייזות נבחרים... דומני שמחזק לחבר' כנסת אחד — חבר-הכנסת אבנרי, הממשיך בשיטתו להיות יוצא-דופן בשיטותיו, ו' אשר היה בדעה שאין להפריע לניידות זאת ויש להשאיר אותה...

אבנרי: אל תכניסו אנשים כאלה לרשימות שלכם!

בן-מאיר: ... מלבד חבר-הכנסת אבנרי, איש מן המתווכחים לא היה שבעינת

מהאפשרות של נייזות. יש למצוא לבעייה זאת פתרון.

כלומר: יש לעשות קנוניה של מוכרי המפלגות, באיטלה של חוק, שיהפוך את המועמד גם באופן רשמי לרובוט בידי מפלגתו. אם ימרוז במפלגה — יסולק מכהונתו. זהו הפיתרון המבוקש.

שני תיירים באולם הכנסת

נגד נקודת-השיא בשעת הדיון בבחירת ראשי-הערים, הגיעה הכנסת השבוע גם לנקודת-שפל. היה זה בעת הדיון במשרד-התיירות (ראה מיסגרת).

התיירות היא אחד ממקורות-ההכנסה העיקריים של המדינה, ומשרד התיירות צורך הרבה מיליוני לירות. אולם הוויכוח בו התנהל באולם שהיה כמעט-ריק בתחילת הדיון, והתרוקן עוד יותר בסופו.

בשעה 7.10 באותו יום ב', בעת נאומו של ישראל בן-מאיר ("מפד"ל), נחכו, חוץ מן היור' (אמה תלמי) ואנוכי, רק 7 חברי-כנסת:

רשימת הנוכחים: המערך — 1 מתוך 49 (ה' כהן); גח"ל — 2 מתוך 26 (פרלשטיין וגולדשטיין);

המפד"ל — 1 מתוך 11 (זואק); רפ"י — 0 מתוך 10;

מפ"ם — 0 מתוך 8; לע" — 1 מתוך 5 (גולד); אג"י

— 1 מתוך 4 (גרס); רק"ח — 0 מתוך 3; פא"י — 1 מתוך 2 (כ"ץ); מק"י — 0 מתוך 1.

מבין 7 אלה, חיכו 3 לתורם לנאום.

כאשר בא תורי לנאום, נכחו באולם רק 2 ח"כים.

באותו זמן נערכה מסיבת-הכלולות של בת ראש הממשלה, וכל הח"כים היו מוזמנים. היתה זאת מסיבה נחמדה מאוד, לכבוד כלה נחמדה מאוד. אך האם היתה

צריכה להיערך דווקא בשעה שבה ישבה הכנסת ודנה בגורלם של כמה עשרות מיליונים? הדבר הכריח אותי לעשות דבר שלא עשיתי עד כה: נטשתי את ישיבת הכנסת עשר דקות לפני הסיום, להביא את ברכת סיעתנו לראש-הממשלה.

שיטה חדשה: נאומי-כיס

שבוע נכנס סעיף סתימת-הפה לשלבו השני. בשלב הראשון היססו כל סיעות האופוז' ויציה להגיש הצעות-לסדר-היום, מחשש פן יגמרו את המיסכה שלהן. עכשיו נוצר מצב שכל סיעות האופוזיציה כבר גמרו את מיכסותיהן — ועוד נותרו שישה שבועות עד לגמר המושב הנוכחי.

פרס

ביבי